

Ehkäisevän päihdetyön viikko

1920–2020

100 vuotta ehkäisevää päihdetyötä

Raattiusviikon lähtökohtia

Ehkäisevän päihdetyön viikko on aiemmin tunnettu nimellä Raattiusviikko.

Suomalaisen raattiusjärjestön juuret ovat jo 1800-luvulla. Vuonna 1853 perustetun Raattiuskirjasten toimikunnan nimi muuttui 1884 Raattiuuden Ystäviksi, joka on Suomen vanhin edelleen toimiva raattiusjärjestö. Raattiuuden Ystävät on uranuurtaja maamme kansalaistoiminnassa, kuten kulttuuri-, nuorisotyö- ja liikuntatoiminnassa sekä suomalaisen alkoholipolitiikan eri vaiheissa. Raattiuuden Ystävien toiminnan parista lähti myös 1920-luvulla Raattiusviikko, joka on tunnettu monista iskevistä tunnuslauseista läpi vuosikymmenten.

Lähde: Raattiuuden Ystävät ry:n arkisto

1920-luku: Kalliolan Setlementti

1920-luvulla Kalliola pyrki tarjoamaan väestölle uskonnollisesti syventävää, sivistyksellisesti kohottavaa ja henkisesti virkistävää ajanvietettä. Tässä keskeistä oli raittiuden merkityksen korostaminen ja alkoholin vaaroja vastaan kamppailtiin monin keinoin kieltolain hengessä.

Tärkeimpiä näistä keinoista sivistävien luento- ja keskustelutilaisuuksien lisäksi olivat aikakaudelle tyypilliset reippaat aktiviteetit kuten kuorotoiminta, luontoretkeily ja muut harrasteet, joilla työväestä kehitettiin isänmaallisia, yhteiskunnallisesti valveutuneita ja terveellisesti eläviä kansalaisia.

Kalliolan retki Seurasaareen 16.5.1920. Lähde: Kalliolan Setlementin arkisto, Kalliolan kuoron jäsenen Arne Roeringin (1887–1961) jäämistöstä. Kuvaajasta ei ole tietoa.

1930-luku: Suomen Valkonauhaliitto

Terveellistä ravintoa painotettiin 1930-luvulla.

Suomen Valkonauhaliitto järjesti tuoremehukursseja yhdessä Marttojen ja Lotta Svärd -järjestön kanssa.

Tuoremehukurssi Mynämäellä 1936. Tärkeä hankinta oli kuvassa näkyvä Sussen Most -tuoremehukone, joka hankittiin Saksasta. Kuva: Suomen Valkonauhaliitto.

1940-luku: Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Ehkäisevä päihdetyö on yhteiskunnan hyvinvoinnin rakenteiden luomista ja perheiden voimavarojen vahvistamista.

1940-luvulla sota-ajan kriisihetkissä Mannerheimin Lastensuojeluliitto vahvisti perheiden voimavaroja muun muassa päiväkotitoiminnalla, joka oli suosittua, kun moni äiti joutui yksin huolehtimaan perheen elatuksesta ja lastenhoidosta.

Porilaisen päiväkodin lounastuokio 1940-luvulla. Kuva: MLL:n arkisto.

1950-luku: Terveystenhoitajaliitto

Neuvolassa seurattiin lasten kasvua ja kehitystä ja huolehdittiin rokotusohjelman toteutumisesta.

Terveellinen ruokavalio ja hygieniaohjaus olivat tärkeitä lapsen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

1950-luvulla terveysthoitajat antoivat ohjeita myös päihteidenkäytön ehkäisyyn. Nykyään puhutaan hyvinvoinnin edistämisestä ja asiakkaan lähtökohdista lähtevästä elintapaohjauksesta, jota toteutetaan yhdessä asiakkaan kanssa keskustellen.

Terveysthoitaja Tuominen kirjaa tietoja neuvolakorttiin Punavuoren neuvolassa Helsingissä vuonna 1951.
Kuva: Eino Heinonen / Helsingin kaupunginmuseo.

1960-luku: Suomen Valkonauhaliitto

Suomen Valkonauhaliitto järjesti 1960-luvulla maitopohjaisten juomien esittelytilaisuuksia.

Kuvassa Pieksämäen Valkonauhan maitopohjaisten juomien esittelytilaisuus 19.10.1964. Kuva: Suomen Valkonauhaliitto.

1970-luku: Mielen terveyden keskusliitto

Mielen terveyden keskusliitto perustettiin 1971 Iisalmessa, Koljonvirran psykiatrisessa sairaalassa mielen terveysongelmia itse kokeneiden ihmisten järjestöksi.

Liiton perustamisen primus motor, sairaalan silloinen liikunnanohjaaja ja liiton nykyinen kunniapuheenjohtaja Tapani Rissanen oli mukana Mielen terveysmessuilla 2017.

Mielen terveyden keskusliiton perustajajäsen Tapani Rissanen osallistui Mielen terveysmessuilla. Kuva: Mielen terveyden keskusliitto

1980-luku: Irti Huumeista ry

1980-luvulla nuorten huumeiden käyttö pysäytti vanhemmat. Vanhemmat perustivat vuonna 1984 Suomen vanhempainyhdistys Irti Huumeista ry:n.

Jo tuolloin huomattiin, että huumeiden käyttö koskettaa myös huumeita käyttävän ihmisen läheisiä.

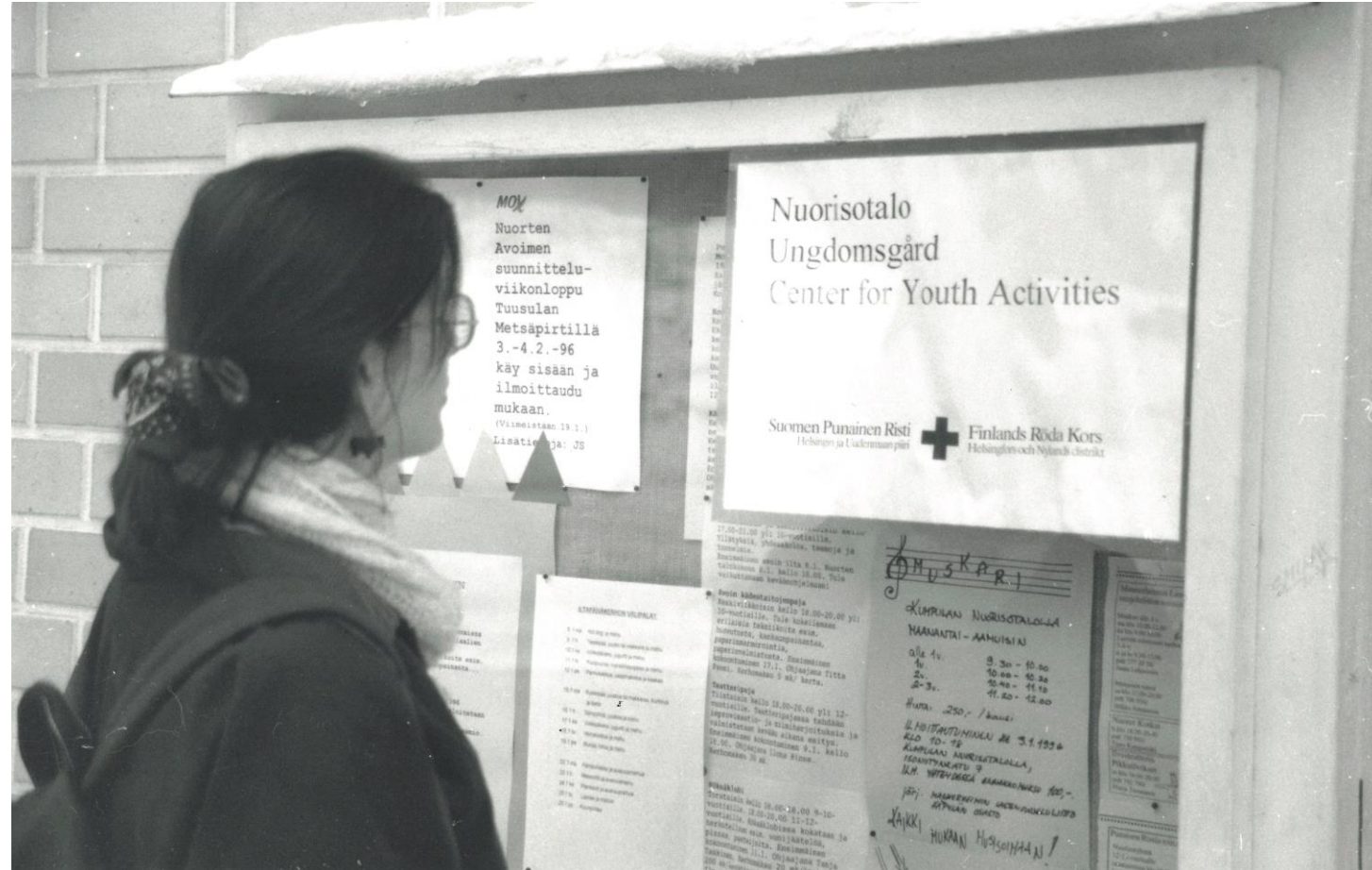

”Kimmoa näkyi kotona yhä harvemmin. Muistan, kuinka kodin ilmapiiri muuttui raskaaksi. Äiti ja isä valvoivat makuuhuoneessa, ja miettivät, mitä Kimmolle pitäisi tehdä.”

Lähde: Irti Huumeista ry:n arkisto, ote läheisen kertomuksesta.

1990 luku: Suomen Punainen Risti

Punaisen Ristin päihdetyö alkoi aktiivisena toimintamuotona vasta vuonna 2000, mutta jo 1990-luvulla järjestettiin muun muassa päihdeetöntä vaihtoehtoista toimintaa nuorille. SPR:n Kumpulan nuorisotalolla oli mahdollista soittaa musiikkia, tehdä käsi- ja puutöitä sekä käyttää tietokonetta. Talolta käsin vapaaehtoiset jalkautuivat myös katutyöhön.

SPR:n Kumpulan nuorisotalo 1996.
Kuva: SPR:n kuva-arkisto.

2000-luku: Syöpäjärjestöt

Yksi Syöpäjärjestöjen tärkeimmistä terveyden edistämisen tavoitteista on tupakkatuotteiden käytön lopettaminen ja aloittamisen ehkäiseminen. Erityisesti kohderyhmänä tässä työssä ovat nuoret.

Syöpäjärjestöjen tupakan vastainen toiminta on jatkunut aktiivisena läpi vuosikymmenten.

Tupakoivien määrä on vuosikymmenten kuluessa romahtanut: kun 1920-luvulla suomalaismiehistä 70 prosenttia tupakoi, on luku pudonnut 2010-luvulla 19 prosenttiin.

Kuva: Syöpäjärjestön arkisto.

FRESSIS.FI

2010-luku: Ensi- ja turvakotien liitto

Ensi- ja turvakotien liitto kävi eduskunnassa 9.3. 2010 vaatimassa päihdeongelmaisten odottavien äitien kuntoutukselle pysyvää rahoitusta.

Tilaisuuteen osallistui päihdeongelmasta selviytyneitä äitejä vauvoineen, jotka olivat saaneet apua Pidä kiinni -hoitojärjestelmän ensikodeista.

Kehittämispäällikkö Maarit Andersson kertoo kansanedustajille ja heidän avustajilleen, että kaksi kolmasosaa Pidä kiinni -ensikodeissa olevista äideistä kuntoutuu niin hyvin, että lapsen huostaanottoa ei tarvita. Kuva: Ensi- ja turvakotien liitto.

2020-luku: EHYT ry

Sisällöntuotannon keinot muuttuvat tiheään tahtiin. EHYT ry:n Buenotalk tuottaa sisältöä nuorten yleisimmin käytetyissä sosiaalisen median kanavissa, kuten Tiktokissa, Instagramissa ja YouTubessa. Tärkeää on vuorovaikutus nuorten kanssa ja vastaaminen heitä kiehtoviin kysymyksiin päihteistä, pelaamisesta ja hyvinvoinnista.

Kuva: EHYT ry:n arkisto.

Tästä on hyvä jatkaa yhteistä työtä!

Kiitokset:

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto

EHYT ry

Ensi- ja turvakotien liitto

Irti Huumeista ry

Kalliolan Setlementti

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Mielenterveyden keskusliitto

Raittiuden Ystävät ry

Suomen Punainen Risti

Suomen Valkonauhaliitto

Syöpäjärjestöt

Terveydenhoitajaliitto

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN
JÄRJESTÖVERKOSTO